7

Q. D. B. V.

DISSERTATIO JURIDICA,

DE

PRÆSCRIPTIONE REGALIUM AD JURA SUBDITORUM NON PERTINENTE,

QUAM

DIRIGENTE

DN. CHRISTIANO THOMASIO, JCto,
CONSILIAR. ELECTOR. BRANDENBURG.
PROF. PUBL. ACAD. FRIDER.
SENIOR.

AD D. IV. MAI. AN. MDCXCVI.

IN AUDITORIO MAJORI

PLACIDO ERUDITORUM EXAMINI SISTIT

George Rudolph Schlöſſer, SERV. ANH.
AUTOR.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
LITERIS CHRISTOPHORI SALFELDII VIDUÆ.
RECUSA M DCC XXVII.

Biblioteca Nazionale Napoli

5!)

Digitized by Google

DISSERTATIONIS

DE

PRÆSCRIPTIONE REGALIUM AD JURA SUBDITORUM NON PERTINENTE.

CAPUT I.

Generalia circa terminos Tituli & ſtatum controverſiæ continens.

SUMMARIA.

1. *Ingreſſus.*
2. *Præſcriptionis Etymologia.*
3. *Ejuſdem vocis Homonymia.*
4. *Quomodo præſcriptio definiatur?*
5. *Præſcriptionis diviſio, & in quo utraque præſcriptio differat.*
6. *Altera utriusque præſcriptionis differentia.*
7. *Regalium vox ejusque Etymologia & Homonymia.*
8. *Definitio Regalium & diviſio.*
9. *Soli majeſtati proprie Regalia competunt.*
10. *Subditorum nomine qui veniant?*
11. *Cui per ſubjectionem jus acquiratur?*
12. *Inter eos, qui civili vinculo juncti non ſunt, locum habet præſcriptio.*
13. *Subditi invicem per præſcriptionem acquirere poſſunt.*
14. *Quamvis inter eos de Regalium præſcriptione quæratur.*
15. *An ſubditi Regalia contra Principem præſcribere queant? hic indagandum.*

§. I.

NOn ignoro B. L. materiæ fertilitatem exiguis hiſce paginis includi vix poſſe, ejusque tractationem accuratioris limæ indigere. Sed conatus meus eo non tendit, quippe cum hic non ſolum ſummæ Majeſtatis, ſed & ex hoc vaſto mari ſcaturientium rivulorum, Regalium puta, accuratior requiratur tractatio. Juſſis potius Patronorum, quos veneror, parere, & loco publicæ Diſſertationis materiam DE REGALIUM PRÆSCRIPTIONE INTUITU SUBDITORUM per Summa capita delineare volui. Quodſi reperiantur forte, quæ a communiter receptis opinionibus aliena videntur, veniam commiſſi merebor, ſi demonſtravero, penitiorem Juris Publici inſpectionem alias concluſiones non admittere.

§. II.

Priusquam vero ad ipſum Thema progrediamur, ſuſcipienda erit nominum explicatio, niſi enim certus nominum ſignificatus adſit, diſputatio de rebus erit fruſtranea. Præſcriptionis itaque vocabulum nomen fuit ſortitum a præſcribendo, quia Legibus præſcriptum eſt tempus, intra quod aliquis ſuum jus proſequi tenetur ſub pœna amiſſionis. *Hahn. ad Weſenb. tit. de Uſurp. & Uſuc. num. 3.* & inde etiam temporis præfinitio dicitur. *Schneidew. ad J. tit. de Uſuc. ad pr. num. 6.* Nec obſcure hinc patet, Præſcriptionis vocem ſuam debere originem Juri Civili, quia illo demum Jure facta fuit certa temporis determinatio, ubi e contrario deficiente Jure Civili quanticunque etiam temporis poſſeſſio jure ſuo neminem privare poterat. Exemplo eſſe poterunt actiones ex Legibus, SCtis & Conſtitutionibus deſcendentes, quæ antiquitus perpetuo competebant. *pr. J. d. Perpet. & temp. act. Franzk. Exerc. 5. q. 7. num. 2.*

§. III.

Hujus vocis variæ acceptiones paſſim occurrunt, quarum præcipuas in medium proferre non abs re erit. (1) Denotat

notat in actionibus circumſpectionem temporis, loci, modi aliarumque circumſtantiarum. *Weſenb. ad ff. tit. d. Except. num. 4.* Aliter (2) accipitur in *l. pen. C. Fin. Regund.* ubi per præſcriptionem intelligitur præfinitio ſeu determinatio ſpatii. *Struv. in Synt. Jur. Civ. Exerc. 14. th. 57.* Intelliguntur etiam (3) per præſcriptionem, exceptiones *l. 11. ff. d. Except. l. 8. & ult. C. eod. & paſſim:* Quia reus præſcribit Actori quodmodo actio inſtitui debeat, addendo nimirum exceptionem. *Gudelin. d. Jur. Noviſſ. Lib. 3. cap. 15.* Ita ut hoc ſenſu omnes exceptiones dicantur quoque præſcriptiones. *Zang. tr. de Except. Part. 1. cap. 3. num. 25. & ſeqq.* Nonnulli tamen (4) eam vocem proprie ad dilatorias aut declinatorias tantum referre malunt. *Weſenb. tit. de Except. num. 4. in fin. Struv. Exerc. 46. th. 3.* A quibus diſcrepat (5) *Gothofred. ad Rubr. tit. ff. d. Except. lit. C.* qui exceptionum nomine nominatas præſcriptionum nomine innominatas ſeu in factum exceptiones venire ſtatuit. Et (6) *Ludwell. Exerc. ad J. 17. th. 1. lit. B.* reſtringens hanc vocem ad temporis exceptionem. *arg. Rubr. ff. d. Diverſ. temp. Præſcr.* Quo ſenſu ab uſucapione adhuc hodie diſcrepat, quia per hanc præſcriptionem non jus dominii ſicuti per uſucapionem acquiritur, ſed exceptione demum poſſeſſor munitur *l. unic. C. d. Uſuc. transf. Weſenb. d. Uſucap. num. 8.* Denique (7) hujus vocis ſignificatus adeo late patet, ut præter temporalem etiam rerum præſcriptionem ſeu uſucapionem late dictam contineat. *Hahn. ad Weſenb. tit. d. Uſuc. num. 3.* Hæc rerum præſcriptio proprie eſt hujus loci, quatenus per eam intelligitur omnis præſcriptio, qua dominium acquiritur, ſive hæc fiat longo, ſive longiſſimo, ſive immemoriali tempore.

§. IV.

Deſcribitur hoc ſenſu Præſcriptio quod ſit acquiſitio Dominii per diu quietam & non interruptam poſſesſionem facta eum in finem, ut ſocietas non turbetur. Dicitur *acquiſitio dominii* quia Leges efficiunt, ut res per diutium tempus poſſeſſa fiat poſſeſſori propria, ut ita re iſta non tantum pro lubitu uti, ſed alios inſuper turbantes repellere queat. Patet præterea, allatam definitionem *quietam & non interruptam poſſeſſionem*

 requi-

requirere, ac merito, ſine poſſeſſione enim uſucapio contingere non poteſt *l. 25. ff. d. Uſuc. cap. 3. d. Reg. Jur. in 6to.* nec etiam ſine continuata poſſeſſione *l. 3. ff. d. Uſuc. Mev. 2. Deciſ. 102.* Quam ob rem omnis interruptio tam civilis quam naturalis impedimento eſt. *l. 3. C. d. Præſcr. XXX. ann. l. 7. pr. C. eod. l. 5. ff. d. Uſuc. l. 10. C. d. acquir. Poſſeſſ. Schrad. d. Feud. Part. 5. cap. 4. num. 20.* Continuationem tamen medii temporis ex probatione extremitatum Dd. præſumunt, ita vero, ut hæc præſumptio probationem in contrarium admittat. *Schneidew. ad J. tit. d. Uſuc. num. 61. Carpz. Part. 2. Conſt. 3. def. 26.* Finis propter quem præſcriptio introducta eſt, in conſervatione publicæ tranquillitatis & humanæ ſocietatis conſiſtit. *Struv. Exerc. 43. th. 2.* quæ promovetur quam maxime, ſi dominia ſunt in certo, & litium finis eſt.

§. V.

Cum vero ratio humana non tantum in Civili ſocietate ſvadeat ſocialitatem, ſed doti humano Generi eandem commendet; Hæc vero utrinque maxime promoveatur, ſi confuſiones dominiorum evitentur & poſſeſſiones rerum immotæ conſerventur, ne variis litibus & bellis ſint obnoxiæ: *Pufend. d. Jur. Nat. & Gent. lib. 4. cap. 12. §. 5.* Hinc præſcriptions finis in ſola civitate non terminatur, ſed ulterius in ſocietatem Gentium ſeſe diffundit. Commode igiter præſcriptio diſpeſci poteſt in eam, quæ eſt Juris Civilis, & eam, quæ eſt Juris Gentium. Hujus diſtinctionis fuſiorem explicationem adducere ſuperſedeo, dicta enim ad inſtitutum noſtrum ſufficere poſſunt. Saltem circa utriusque præſcriptionis differentiam quædam admonere haud erit inconveniens. Nam, cum in Gentium Societate omnes ſint pares, nec quenquam hominum Gentes agnoſcant ſuperiorem, nulla ibi negligentiæ coërcitio locum habebit, ſed ſolus animus derelinquendi rei dominium ex certis indiciis collectus Præſcriptioni Juris Gentium præbebit fundamentum. E contrario in Societate Civili non tam derelictionem tacitam, quam negligentiæ coërcitionem reſpiciunt ſummi Juris conditores. Socordes enim & negligentes cives odio eis ſunt, ideoque vigilantibus ſolum ſuccurrunt.

arg.

arg. l. 24. ff. Quæ in fraud. credit. Rittersh. ad LL. XII. Tabb. Claſſ. 3. Part. 2. cap. 13. Quamvis ergo nonnunquam ob difficultatem inveſtigandi poſſeſſorem a perſecutione rerum ſuarum neceſſe quidam habeant deſiſtere, hi tamen caſus, (partim quod magis ad res mobiles, quam immobiles reſpiciant, partim, quod in rebus mobilibus rariſſime locum habeat præſcriptio, ſed plerumque res vitio laboret, *§. 2. J. d. Uſuc.*) rari ſunt, de quibus LLatores non adeo ſolliciti, imo paucorum damnum, quod Leges generaliter ſcriptæ inferre forte videntur, utilitate communi rependitur. *Puſend. d. Jur. Nat. & Gent. Lib. 4. cap. 12. §. 5.* Potius inde inferri poteſt tacitum jus ſuum derelinquendi, cauſam hujus præſcriptionis non eſſe, alias enim contra ejusmodi Dominum, qui ob difficultatem rei ſuæ poſſeſſorem inveniendi, ab agendo arcetur, præſcriptio non curreret. Adeoque *l. 28. ff. d. Verb. ſign.* non de vero aut tacito conſenſu rem ſuam derelinquendi, intelligenda, ſed ex Legum interpretatione præſcriptionem paſſus quodammodo conſenſum accommodare videtur, quia Legibus præſcriptionem inducentibus parere cogitur, iisque repugnare nefas eſt. *Caldas ad L. 3. C. d. Reſtit. in integr. Min. verb. Infra Legit. temp. n. 18.*

§. VI.

Circa differentiam utriusque præſcriptionis notandum quoque Præſcriptionem Gentium præter poſſeſſionem & tacitam derelictionem alia requiſita non habere: Contra in præſcriptione Juris Civilis præter varietatem temporis a Legibus pro rerum diverſitate præſcriptam magna eſt requiſitorum variatio, ita ut nonnunquam plura, nonnunquam pauciora concurrere debeant. Modo enim quinque illa vulgo nota uſucapionis requiſita poſtulant. *Hahn, ad W. tit. d. Uſuc. num. 11.* Modo unum vel alterum non adeo rigide exigunt in præſcriptione longiſſimi vel immemorialis temporis, ita ut vel titulus, vel rei habilitas vel etiam Jure Civili bona fides deeſſe queat. *Struv. Exerc. 43. th. 6.* Quod Jure Canonico ſecus eſt, quo in quavis præſcriptione rei alienæ conſcientia abeſſe debet. *Cap. fin. X. d. Præſcript. Fab. in Cod. Lib. 1. tit. 13. def. 2. n. 4.* Apparet vero

vero ex dictis, male nonnunquam hæc Civilis Juris requiſita applicari ad præſcriptionem Juris Gentium, quando ſummorum Imperantium controverſias circa præſcriptionis materiam ſecundum Regulas Juris Civilis metiri conantur. Eaque propter inanis eſt ſcrupuloſitas, quando propter bonæ fidei defectum aut tituli abſentiam Papæ dominium in urbem Romam labefactare malunt, quod præter alios fecerunt. *Joh Volk. Bechmann. ad Aur. Bull. Exer. 4. Membr. 3. & Oſiand. ad Grot. Lib. 2. cap. 4. th. 1.*

§. VII.

Pergo jam ad alterum Tituli vocabulum *Regalia ſc.* Derivant hoc a Rege, quia eo tempore, quo hæc vox in uſu eſſe cœpit, nomen Regium admodum frequens erat, ac in Regibus omnium optime hæc jura conſpici poterant. *Finckelth. in Controv. Feudal. Diſp. 4. th. 1. Ziegler tr. d. Jurib. Maj. Lib. 1. cap. 3. §. 9 Sved. de Jur. Publ. Part. Spec. Sect. 1. cap. 4. §. 2.* Vocantur nonnunquam Jura Imperii vel Sacra Regni. *Svet. cit. loc.* Quin etiam interdum nomine der Kayſerlichen Hoheiten und Reſervaten veniunt. *Vid. Receſſ. Imp. d. ann. 1576. §.* dadurch dann. Varias hujus vocis acceptiones pro varietate ſuarum opinionum Dd. afferunt. Ita enim (1) Regalia dicuntur jura a Cæſare dependentia, quæ Status Imperii tenent in alienis territoriis, quo ſenſu opponuntur Juribus Majeſtatis & ſuperioritati territoriali, quarum hæc Statibus in propriis territoriis, illa vero Imperatori competunt. *D. Lyncker, in Analect. ad Struv. Synt. Jur. Feud. cap. 6. aph. 13. n. 1.* (2) Dicuntur Regalia Jura ſoli Imperatori competentia *juxta Finkelth. cit. loc. th. 2.* Denotat (3) hæc vox jura Majeſtatis, immediatis, vel etiam mediatis, ſigillatim ſine territorio ab Imperatore conceſſa. Germ. Herrlichkeiten. *Dn. Coccejus in Comp. Jur. Publ. cap. 21. §. 7.* Verum hi ſignificatus ſunt nimis anguſti. Alii ergo (4) latiori in ſenſu utuntur hoc vocabulo, ut per illud omnes ac ſingulas ſupremæ Poteſtatis notas ſeu partes intelligant. *Gudelin. d. Jur. Noviſſ. Lib. 5. cap. 2. & 3. Ziegler. Lib. 1. cap. 3. §. 9. Sveder. cit. loc.* Quæ ſignificatio magis ad rem præſentem facere videtur.

§. VIII. His

§. VIII.

His ita præmiſſis definiri poſſunt Regalia, quod ſint Summæ poteſtatis partes actiones Civium dirigendi, de Rebus Reipublicæ diſponendi & cum exteris de negotiis belli & pacis tractandi, ad obtinendos civitatum fines. Summæ poteſtatis partes jure meritoque vocantur, quia Civile Imperium in tot poteſtatis partes reſolvi poteſt, quot alias dantur jura, quæ Regalium nomine veniunt. Cæterum generalis diviſio horum jurium non difficulter ex allata definitione colligi poterit, nimirum, quod conſpicua ſint Regalia (1) in Imperio in Cives ſeu ſubditos, (2) in Dominio rerum, quæ in civitate ſunt (3) In Regimine Reipublicæ tam quoad ipſam civitatem, quam quoad Societatem Gentium. Imperium in Cives a ſumma poteſtate eſt inſeparabile, ſtatim enim ac per ſubjectionem civium Majeſtas in Principem ſubmiſſionem acceptantem transfertur, cenſetur etiam Imperantis imperio ſubjecta libertas, ita ut eidem denegari non poſſit facultas civibus aliquid injungendi. *Puſend. L. 7. cap. 3. §. 1.* Idem quoque locum habet in rebus in civitate repertis, aperte enim ex ſubjectione fluit, cives, qui ſe Imperio Principis ſubjectos profitentur, non poſſe eidem reſiſtere, ſi bona eorum petat propter utilitatem Reipublicæ. Porro nec aliud dicendum erit de poteſtate ſuperioris dirigenti ipſum civile corpus: Nam propoſitum alteri ſeſe ſubjiciendi eſſet inane, ſi cives ſibi retinere vellent poteſtatem diſponendi, tam circa negotia ipſius civitatis, quam circa ea, quæ cum exteris expedienda occurrunt, nec unquam civitatis finem valerent conſequi: Si ergo finem volunt, neceſſe eſt velint etiam media.

§. IX.

Hæc jura conſtituunt civilem Majeſtatem & efficiunt, ut beatitudo civilis, pax & tranquillitas communis in civitate obtineatur, modo eadem Summæ poteſtati ſint annexa, nec Princeps ab exercitio quorundam jurium excludatur, alias enim non credibile eſt plurium arbitrio commiſſam fortunam alicujus civitatis diu perſiſtere poſſe. Nam ſalus Reipublicæ

B Impe-

Digitized by Google

Imperantibus ſuprema lex eſſe debet, ſumma hæc lex toties violanda, quoties Imperans ob poteſtatis defectum actus, qui celerem expeditionem requirunt, intermittere cogitur. Pertinent huc variæ illæ Regalium diviſiones inter Subjectos & Imperantes in Rebuspublicis, quas mixtam formam habere dicunt, ubi quædam Regalia ſunt radicaliter penes Imperantem, quædam penes ſubditos. Sane hoc caſu regnum non conſiſtere nec Regalis dignitatis vis eluceſcere poteſt. *Finkelth. Diſp. 4. th. 1. lit. B.* & irregularem, maleque cohærentem Rempublicam ex ejusmodi Regalium ſeparatione oriri neceſſe eſt. *Puſend. de Offic. Hom. & Civ. Lib. 2. c. 7. §. ult.* Eapropter nullum hic reperiri poterit remedium evadendi diſſenſiones, inter eos, qui diviſa tenent Regalia, ortas. *Dn. Præſes in Schol. ad Monzamb. cap. 6. §. 1. lit. D. & 4. lit. R.* Sed deficiente voluntatis unione bellis civilibus dabitur occaſio, qualia cum fine civitatum, communi tranquillitate, conſiſtere nequeunt.

§. X.

Occurrit denique in Titulo vocabulum *Subditorum*, de quo breviter notandum, quod nonnunquam in Jure Civili inde denominentur, ſi domicilium in aliqua civitate habeant conſtitutum *l. 190. ff. de Verb. Sign. Gail. tr. de Pign. Obſ. 15. num. 7.* Verum hic accipitur in genere, ut omnes illos qui in conditione parendi poſiti ſunt, complectatur. Non tantum ergo illi, qui ab initio conſtitutæ Civitatis ſeſe Imperio ſummæ poteſtatis ſubmiſerunt, horumque liberi, ſed etiam qui poſtea acceſſerunt, denominatione hac gaudent. Quin & omnes incolæ appellatione ſubditorum veniunt & Legibus atque conſuetudinibus illius loci ubi incolæ ſunt, tenentur. *Gail. Lib. 2. Obſ. 35. num. 3. & ſeq.* Eo ipſo enim, dum reperiuntur, ubi alii cives ſe ſuasque fortunas in tuto collocarunt, Imperium quoque civitatis agnoſcere tenentur, ſaltem quouſque ibi degunt. Nam tranquillitas communis, facile periclitari poſſet, ſi cuique ibi degere fas eſſet, qui civitatis Imperium non agnoſceret. *Puſend. de Jur. Nat. & Gent. Lib. 7. cap. 2. §. 20.* Hæc denominatio Subditorum ſicuti Subjectionem importat, ita ſimul ſeſe refert ad

per-

perſonam, in quam Imperium eſt collatum, Subjectio enim & Imperium ſimul ſunt.

§. XI.

Si ergo in unum cœtum plures coierunt & ſinguli voluntatem ſuam unius, vel totius concilii regimini ſubjecerunt, neceſſe eſt, ut hoc modo conferantur omnia illa jura, quæ ad ſalutem civitatum facere videntur, & ille vel illi, in quos Imperium eſt translatum, nullius Imperio ſint obnoxii. Hinc etiam Imperantes vel Principes vocantur, quo nomine non ſolum intelliguntur illi, quorum imperium nemini eſt obſtrictum, quales ſunt Imperatores, Reges, Principes extra Imperium Germanicum, ſed inſuper etiam, qui ſpecialibus pactis atque fœderibus Imperio noſtro ſunt obligati, quorum Majeſtas, quoad exercitium poteſtatis, in territoriis eorum alias ſatis conſpicua, ſub nomine ſuperioritatis territorialis in memoriam Reipublicæ antiquitus unita, abſcondi ſolet. *vid. Dn. Præſes in Schol. ad Monzamb. cap. 5. §. 28. lit. E.* Sunt ſc. hi, qui jure ſeſſionis & ſuffragii in conventibus Imperialibus gaudent, Status alias dicti. *Svved. Part. Spec. Sect. 2. cap. 1. §. 3.*

§. XII.

Adducta hactenus ad tituli noſtri explicationem ſufficere queunt. Luculenter certe exinde conſtat, inſtitutum noſtrum non eſſe, ſpecialiter hic de modis acquirendi Regalia agere, quod ſine dubio fiet tot modis, quot acquiritur Imperium. Præcipue vero Imperii noſtri Status eadem acquiſiverunt Pactis, transactionibus, occupationibus bellicis, item conceſſione Imperatoris vel expreſſa vel tacita. *Fritſch. tr. d. Jur. Præſid. cap. 4.* Verum nec tacita hæc conceſſio, quæ per præſcriptionem fieri dicitur, ad Diſputationem noſtram pertinet. Etenim conſtat, inter eos qui in ſocietate Gentium vivunt, nec ullo civili vinculo juncti ſunt, præſcriptionem locum habere, ut controverſiæ inter ſumma in civitate capita exortæ, extinguantur. *Grot. de Jur. Bell. & Pac. Lib. 3. cap. 4. §. 1.* Nihil autem impedit, quo minus etiam idem obtinere poſſit, inter Imperii Principes (qui ſaltem ſubditi ſunt abuſive ſic dicti) & Imperatorem, præcipue

cum hac de re certis ſibi proſpexerint pactis. *vid. Receſſ. Imp. d. ann.* 1548. *§.* **Wann auch ein ausgezogener.** Præterea titulus quoque noſter non comprehendit caſus de præſcriptione alterius ſubditi contra exterum Principem, aut exteri Principis contra alterius ſubditos, nec inter duorum Principum aut Populorum ſubditos, ſed his caſibus æque ac in Principum invicem præſcriptionibus deciſio ex Jure Gentium eſt petenda.

§. XIII.

Quoniam ergo hi, qui per antea dicta in Societate Gentium reperiuntur, & ſolis præceptis, quæ ſocialitatem hominum cuſtodiendam ſuadent, obligantur, ad inſtitutum noſtrum non ſpectant: Referendi ſine dubio erunt illi, qui in civili ſocietate civium ſeu ſubditorum nomen merentur. Cum vero hi duplicem habeant reſpectum ex obligatione illa duplici, qua ſubditi tenentur tam Principi, quam concivibus, adeo ut his amicitiam exhibere, illi vero obſequium præſtare teneantur: Hinc videndum erit, anne in duplici hoc reſpectu præſcriptiones, quæ reperiuntur, huc referendæ ſint, an vero alteruter reſpectus huc tantummodo quadret? Occurrit autem primo loco præſcriptio ſubditorum inter ſe, hanc frequenter de variis rerum generibus in Republica obvenire diffiteri nemo poterit, qui præter ſollicitudinem LLatorum circa determinandas caſuum differentias quotidianam Praxin ſimul in teſtimonium vocat.

§. XIV.

Evenit etiam nonnunquam, ut cives contra concives Regalia ex ſpeciali Principis conceſſione poſſidentes, intervenientibus a Jure Civili determinatis requiſitis, præſcriptione acquirant, extincto jure prioris poſſeſſoris. Videndum itaque erit anne Titulus hujus Diſſertationis hunc forte caſum comprehendat? Et quidem recte diſtinguunt Dd. inter præſcriptionem Regalium principaliter currentem adverſus Principem, & eam, quæ currit adverſus inferiorem: Ille enim caſus ſpectat ad relationem, quæ inter Principem & ſubditos intercedit, de qua §. ſeq. Quoad hunc vero caſum ſimul notant,

præ-

præſcribi Regalia longiſſimo tempore, & etiam longo, ſi titulus & bona fides accedat *per l. fin. C. d. Præſcript. long. temp. X. vel XX. ann. Roſenth. in Synt. Jur. Feud. cap. 5. concl. 41.* Tunc enim Regalia non amplius conſiderantur ut Jura Majeſtatis, ſed ut alia ſubditorum jura. *Schütz. in Colleg. Jur. Feud. cap. 6.* Quapropter cum videamus Jura Civilia talem præſcriptionem non rejicere, evidens eſt, hanc præſcriptionem Regalium contra privatos tanquam Legibus convenientem, talem non eſſe, quæ ſubditos ab acquiſitione excludat, qualis tamen ex illa, de qua in titulo.

§. XV.

Reſtat adhuc reſpectus ille ſubditorum erga ſuperiorem: Licet ergo non diffitendum ſit, in ſocietatibus mixtis, quales ſunt civitates, diverſa jura competere ſubditis adverſus Principes; Attamen talia non ſunt, ut eadem ſubditi remediis coactivis perſequi poſſint, ſed imperfecta ſaltem & ad officia humanitatis referenda, *quemadmodum ex Cap. ſeq. conſtabit.* Interim an per præſcriptionem ſubditi tale jus ſibi acquirere valeant in bonis Principis moveri ſolet quæſtio. Alias Dd. conſueverunt bona Principum diſtinguere in res privatas & publicas, has vero iterum in fiſcales, quæ ad Principem ſpectant tam quoad uſumfructum, quam quoad proprietatem, & bona domanialia, quæ ſolum quoad uſumfructum Principis eſſe dicuntur *Brunn. ad Inſt. tit. d. Uſuc. Num. 9.* In his bonis quid juris Principi competat, & quid per præſcriptionem ſubditi conſequi valeant, demonſtrare haud injucundus fuiſſet labor: At ne propter materiarum varietatem Diſſertatio nimium excreſceret, tantummodo *de Regalium præſcriptione reſpectu ſubditorum*, tractationem ſuſcepimus, certo perſuaſi, exinde facili negotio de cæteris quoque rebus & juribus Principi competentibus judicium ferri poſſe.

CAPUT II.
De
Jure Principis circa Regalia & præcipue de Regalibus circa rerum Dominica.

SUMMARIA.

1. *Principis poteſtati jus naturæ limites ponit.*
2. *Jus naturæ ſolutæ Poteſtati non obeſt.*
3. *Regalia quædam ad Regimen civitatis quoad Societatem Gentium pertinent.*
4. *Ad ipſam civitatem quædam referuntur.*
5. *Alia concernunt Imperium in ſubditos.*
6. *Quædam circa dominium rerum publicarum verſantur.*
7. *Quousque ſubditorum res ſint in Principis Dominio.*
8. *Eminens Dominium ad tria refertur capita.*
9. *Quale jus ex vulgari Dominio competat ſubditis.*
10. *Invicem in uſu rerum ſeſe turbare prohibitum eſt.*
11. *Dantur inde actiones.*
12. *Non ſolent Principes in uſu rerum ſubditos turbare.*
13. *Legibus Principes vivunt.*
14. *Actus a Principe tanquam privato fieri nequeunt.*
15. *Superior ſolutus eſt civilibus Legibus.*

§. I.

Expoſitis jam generalibus, digredimur nunc ad ipſa jura ſummis Imperantibus competentia, vi poteſtatis a Civibus conceſſæ, Quemadmodum autem diverſa hæc jura nihil aliud ſunt, quam ſummæ Majeſtatis particulæ, ita quoque iisdem limitibus, quibus Majeſtas, erunt includendæ. Notum vero eſt, quamvis Principes Civilibus Legibus ſint ſuperiores, nec limitatam his Legibus poteſtatem agnoſcant; Nihilominus tamen eosdem teneri eo jure, quod omnium hominum cordibus inſcriptum eſt, quodve ad ſocialitatem inter homines colendam omnes obligat. His enim Legibus alligatum ſeſe Princeps profiteri tenetur, his Principatum ſuum ſubmittere debet, cum ab hujus juris autoritate principis autoritas dependeat *l. 3. C. d. LL.* Cum igitur inter præ-

præcepta Juris naturæ præter alia contineatur præceptum de fide ſervanda, nemo negabit, Principem quoque ad ea, quæ pactis promiſit ſancte ſervanda, obligari & in conſcientia adſtringi, præprimis ſi juramentum pacto acceſſerit, uti ſæpe ſolet ab Imperantibus tale juramentum exigi, cum de novo regnorum poſſeſſiones capiunt, *Valer. in Differ. utr. for. Judic. & Conſc. Tit. Lex diff. 10. num. 1.* Imo quoque ſine juramento firmiſſima eorum verbis fides habetur, & bonam fidem in negotiis ipſorum maxime exuberare dicitur. *Stuck. Part. 1. Conſil. 15. num. 191. Rauchb. Part. poſter. quæſt. 11. num. 61.*

§. II.

An vero exinde quod jus naturæ Principes ſtringat, denegari iisdem queat plenitudo ſummæ poteſtatis, non video: Quaſi vero duæ propoſitiones ſimul conſiſtere nequeant; Legibus naturæ ſolutum non eſſe & gaudere ſumma poteſtate. Nam ſumma & abſoluta poteſtas Principum indigitat jus ſuperiori competens in reſpectu ad ſubditos, non vero in reſpectu ad Deum, ita enim omnes homines ſummo Juris naturalis Conditori ſunt ſubjecti, ut nemini jus quoddam competere poſſit, ſed in meris conſiſtat obligationibus, quicquid hoc reſpectu in homine reperitur. At licet ſummi Imperantes ſint Legibus naturæ ſubjecti, nec iis omnia in omnes liceant, habebunt tamen inter homines neminem, qui dicere poſſit: cur ita facis? nec facta eorum a quoquam judicari poterunt. Hinc dicitur eos non civilem, ſed naturalem tantum contrahere obligationem, quia ſubditi id, quod in obligatione eſt, neceſſitate coactiva obtinere nequeunt. *Valer. in Differ. utr. for. tit. Lex. diff. 10. n. 1.* Interim certum eſt, quodſi ipſi Imperantes illas Leges, quibus tenentur, contemnant, tunc omnem exulare juſtitiam, regnaque nihil aliud eſſe, quam magna latrocinia.

§. III.

Sicuti igitur ſumma in civitate poteſtas, quando pactis & promiſſis non limitata, abſoluta eſt, ita quoque in juribus Majeſtatis ſeu Regalibus eodem modo res ſeſe habet. Maxime perſpicuum hoc erit, ſi juxta allatam ſupra diviſionem præcipuæ ſummæ poteſtatis particulæ recenſeantur. Primo igitur occurrunt illa jura, quæ ad Regimen Reipublicæ ſpectant, tum

quoad

Google

quoad negotia, quæ tractanda ſuſcipiuntur cum exteris gentibus, tum quoque quoad negotia, quæ internam Reipublicæ ſalutem promovent. Inter jura quoad externum regimen primum locum obtinet jus belli, quod Principi adeo competit, ut cuivis privato in civitate non liceat illatam ulciſci injuriam, ſed dicatur Majeſtatis crimen eſſe, ſi quis injuſſu Principis bellum geſſerit *l. 3. ff. ad L. Jul. de Adult. Cudelin d. Jur. Noviſſ. Lib. 5. cap. 3. Finkelth. Controv. Feud. Diſp. 4. §. 9.* Exercetur hoc jus, quando ſummi Imperantes ſe ſuaque contra alios defendunt, vel eos ad id, quod ex perfecta obligatione debetur præſtandum adigunt, vel etiam damnorum per injuriam illatorum reparationem intendunt. *Puſend. Lib. 8. Cap. 6. §. 3.* Per conſequentiam referenda etiam huc erunt Juri belli annexa jura ſequelæ, delectuum, luſtrationum, præſidii &c. Statum belli ſequitur jus Pacis, eorumque eſt, quorum bellum ſc. eorum, qui ſumma in Republica gaudent poteſtate. *Grot. lib. 3. Cap. 20. §. 2.* Jus fœderum etiam, per quod una Reſpublica propter utilitatem alteri ſeſe jungit, pars ſummæ poteſtatis eſt. *Grot. Lib. 1. Cap. 3. §. 6.* Item jus Legatos mittendi pendet ex Majeſtate. *Ziegler. de Jurib. Majeſt. Lib. 1. Cap. 32. §. 2. Oſiand. ad Grot. Lib. 2. Cap. 18. §. 2.* Non tantum enim Legati referunt illum, qui Majeſtate gaudet, ſed inſtructi inſuper ſunt poteſtate tractandi negotia, quorum cura ſoli Imperanti incumbit.

§. IV.

Jura, quæ circa regimen civitatis internum Imperantibus civilibus conceſſa ſunt, in ſacris præcipue & ſacerdotibus, conſiſtunt. Quamvis ergo quoad internos actus ſubditi non ſint ſubjecti civili cuidam coërcitioni, incumbit tamen ſummis Imperantibus ita proſpicere civitati, ne tales reperiantur in ea, qui Numen ejusque providentiam palam negant, Deum blaſphemant, aut Dæmones colunt cumque iis pacta ineunt, quin &, qui obtentu Religionis periculoſas excitant Sectiones. *Puſend. de Habit. Relig. §. 7.* Huc etiam refertur cura Religionis, Eccleſiarum, Academiarum, ſcholarum, ordinatio circa cultum divinum, jus Concilia & Synodos convocandi, jus reformandi, jus circa Eccleſiæ Miniſtros conſtituendos. *Struv. Synt.*

Jur.

Jur. Feud. Cap. 6. §. 15. Cum enim hæc omnia ad bonum in Eccleſia ordinem faciant, & vero a nemine commodius procurati queant, quam a ſummis Imperantibus, manifeſtum eſt, Principes iſtarum curam ſibi recte vindicare. *Puſend. cit. tr. §. 45.* Non tantum vero ſacra, ſed etiam ſecularia ad regalia civitatis Regimen concernentia ſpectant. Referenda huc eſſet Magiſtratus conſtituendi poteſtas, ſed quoniam Magiſtratibus conceſſa Jurisdictio ſubordinatum importat Imperium, hinc potius annumeratur iis juribus, quibus Imperium in cives Majeſtati aſſeritur. Referri tamen huc jus diſponendi circa commercia, quia in his Principis cura atque ſollicitudine admodum opus eſt, ut etiam in his communis tranquillitas ſervetur integra. *Schwed. Part. Spec. Sect. 1. Cap. 25.* Multa enim in modo negotiandi in mercium ſpeciebus, item in æſtimatione rerum occurrunt, quæ correctione & Lege publica indigent. *Ziegler. de Jurib. Maj. Lib. 1. Cap. 41. §. 8.* Non minus etiam huc recenſetur jus monetæ, quo difficultatibus permutationum ſubvenitur æqualitate quantitatis, cujus publica & perpetua eſt æſtimatio. *l. 1. ff. de Contrah. emt.* Nimirum cum præcipue in commerciis magna ſit nummi commoditas, & vero Reipublicæ interſit, ut uniformis reperiatur moneta, hoc tamen vix ſperandum, ſi cuique liberum eſſet, monetam pro lubitu cudere, non immerito hæc poteſtas Majeſtati fuit adſcripta. *Ziegler. cit. tr. Lib. 1. Cap. 49. §. 7.* Cura quoque circa ponderum & menſurarum juſtitiam, conſtituendamque in iis uniformitatem ad ſuperioritatem pertinet. *Swed. Part. Spec. Sect. 1. Cap. 25. §. 5. & 6.* Poſſent & alia jura huc referri, ſi inſtitutum noſtrum admitteret, verum properandum erit ad alterum diviſionis membrum.

§. V.

Imperium itaque in ſubditos vi pactorum cum Principe initorum competere, demonſtratum jam ſupra *Cap. 1. §. 8.* Supereſt ſaltem, quibus in negotiis hoc ſeſe exerat. Occurrit autem imprimis jus vitæ & necis, quod Imperanti eo ipſo conceditur, quo ei Cives ſe ſubjiciunt. Cum enim ſocietati Civili non adimi poſſit facultas contra vim injuſtam ab aliis intentatam ſe defendendi, ideo ſæpenumero accidit, ut mul-

Google

torum vita ſervari nequeat, niſi probabili vitæ periculo juſſu Principis quidam ſe ſubmittant. *Pufend. Lib. 2. Cap. 4. §. 18.* & hinc gravioribus delictis annumeratur *in l. 4. §. 10. ff. de Re milit.* munus militiæ detrectare. *Weſenb. h. t. num. 2.* Idem quoque patet, ſi conſideramus poteſtatem, quæ competit Imperio Civili, in corpus & vitam ſubditorum ex cauſa delecti & in jure mitigandi & alterandi pœnam a ſumma poteſtate ſancitam & conſtitutam *l. 1. & tot. tit. C. de Sentent. paſſ. & reſtit. Faber in C. Lib. 9. tit. 24. def. 1. n. 7.* Cum vero ad Legislatoriam poteſtatem hæc pœnarum conſtitutio & earundem mitigatio pertineat. *Ziegl. Lib. I. Cap. 8 §. 12.* proximum eſt, ut etiam de hac Leges ferendi poteſtate quædam addantur. Adeoque ſicuti ex ſubjectione civium, alteri, cui ſe ſubjiciunt, Imperium acquiritur, ita quoque immediate exinde fluit poteſtas libertatem ſubjicientis circumſcribendi & de actionibus civium diſponendi: proprio enim facto declararunt, placitum Principis ſibi eſſe ſequendum. *Pufend. Lib. 1. Cap. 4. §. 12.* Sed quoniam felicitas Reipublicæ vix obtineri poteſt, niſi a ſumma poteſtate quidam in partes vocentur, quorum miniſterio curas publicas faciliores reddere liceat. *Ziegl. Lib. I. cap. 29. §. 1.* Ideo quoque poteſtas conſtituendi Magiſtratus a Majeſtate dependet, nec Magiſtratus eſt, niſi a Principe fuerit conſtitutus, imo Majeſtatis crimen incurrit, qui privatus pro poteſtate Magiſtratuve quid geſſerit. *l. 3. ff. ad L. Jul. Maj. Ziegl. cit. loc. §. 3.* Inſuper ratione Imperii competit jus Comitiorum, ultimæ provocationis, jus conferendi dignitates &c.

§. VI.

Jam ad tertium diviſionis membrum nos conferamus, Dominium ſc. rerum, quæ in Republica ſunt. Harum aliæ ſunt publicæ, aliæ privatorum. Illæ non tantum continent ipſam illam terrarum partem, quam præter occupationes a privatis factas ſummus imperans ratione Societatis civilis tenet, ſed etiam quicquid ſpecialiter ad conſervandam Principis Perſonam ejusque Majeſtatem eſt deſtinatum. Dominium Principi competens in ipſum Regnum cum pactis ſubditorum ſit circumſcriptum & munitum eo quidem ſeſe extendit, ut libera

admi-

adminiſtratio, quantum ad conſervationem utilitatis communis requiritur, Majeſtati non poſſit denegari; Attamen non omni caſu Regnorum alienatio Principi eſt permittenda, ſi eadem in alium transferre moliatur. *Grot. de Jur. Bell. & Pac. Lib. 1. cap. 4. §. 10. & Lib. 3. c. 20. n. 5.* Sicuti enim invito Regi non poteſt regnum adimi, ita nec invitis ſubditis alius Princeps obtrudi poteſt. *Puſend. l. 8. cap. 5. §. 9.* Interim facultatem alienandi tale Regnum, quod proprio jure acquiſitum eſt, Imperanti adſcribit *Grot. Lib. 1. cap. 3. §. 12. & Lib. 2. cap. 6. §. 3.* Occupationem Regnorum jure acceſſionis ſequitur omne illud, quod ibidem reperitur, exceptis rebus, quæ privatorum uſibus patent, *de quibus in ſeqq.* Sunt vero jura quæ ſummus Imperans ſibi retinet varii generis *vid.* **Seckendorff im Fürſten-Staat,** *Part. 3. c. 2. & 3.* Imprimis vero ſpectant eo res, quas Juris Romani Dd. in libertate naturali relictas dicunt, quarum uſum aliquando ſubditis ſuis conceſſerunt, eas habendo pro derelictis. Has revocarunt ad illud jus, quod lex naturæ eis tribuit, easque priſtinæ ſuæ formæ reddendo, nullius jus deterius reddiderunt. Conſpicuum hoc quam maxime eſt in jure venandi, piſcandi, aucupii, percipiendi commoda ex mari & fluminibus, jure metallifodinarum, ſalinarum extra privatorum agros, jure circa theſauros in locis publicis repertos.

§. VII.

Jus ſuperiori competens circa privatorum bona fluit tum ex natura ſummi Imperii, tum etiam ex ſingulari modo acquirendi. Quandoque enim præter illud jus, quod ex ſumma poteſtate fluit, uti poteſt rebus, quemadmodum quivis paterfamilias extra civilem ſocietatem iis utitur. Quandoque vero eousque poteſtas competit, quousque eam conceſſam eſſe ex pactis civium cum ſuperiore pateſcit. *vid. Puſend. Lib. 8. cap. 5. §. 1. & ſeqq.* Hic tamen non minus, ac in cæteris Majeſtatis partibus inculcandum præceptum de cuſtodienda æqualitate. Etiamſi enim non licitum ſit ſubditis, ſuperiori præfracte reſiſtere aut arma contra Principem movere; *Ziegl. Lib. 1. cap. 4. §. 14.* Non licitum tamen eſt Principi, ſubditos rerum dominio privare, niſi privatam hanc injuriam publica utilitas extorqueat & emen-

Digitized by Google

det. *Gail. 2. Obſ. 56. Fachin. 8. Contr. 63. Ant. Faber. in C. Lib. 1. tit. 11. def. 1.* & ita utendum ſumma poteſtate, ne injuriam faciendo juſtitia violetur. *Hartm. Piſt. Lib. 2. quæſt. 40. num. 41. & 42.* Quibus bene obſervatis, non poterit poteſtas Majeſtati circa bona privatorum, dominium ſc. eminens denegari. *Schrader. tr. de Feud. Part. 4. cap. 1. num. 30.* Per quod dominium non tantum facultas rebus utendi conceditur, ſed & alios turbantes repellendi, ad obtinendos civitatis fines. Hinc etſi concedatur duos non poſſe in ſolidum Dominos eſſe, exinde tamen Principem dominio rerum privatis competentium nemo privare poterit: Hic enim non eſt unum idemque dominium, ſed diverſis plane modis competens.

§. VIII.

Eminens hoc dominium ad tria commode revocari poteſt capita, ſc. ad jus Leges de bonis ſubditorum ferendi, deinde ad jus indicendi tributa, denique ad jus plenario hoc dominium eminens caſu neceſſitatis exercendi. *Pufend. Lib. 8. c. 5. §. 3.* Ad primum caput referendæ erunt Leges, quæ de juribus naturaliter alias ad rerum poſſeſſores ſpectantibus diſponunt, quæ tamen jura Principes ſibi reſervant: Ita enim inter Regalia referunt, & ſibi adſcribunt metallifodinas, quæ in privatorum fundis ſunt partes fundorum & iis jure acceſſionis cohærent. *Ziegl. Lib. 2. cap. 19. §. 15.* Lapidicinas quoque & Theſauros in privatorum agris repertos ſibi vindicant. Item vi dominii eminentis poſſeſſoribus Leges Civiles adſcribunt, ad coërcendam Dominorum negligentiam, id, quod ad certum tempus ab alio fuit poſſeſſum, & puniuntur quoad bona delinquentes, modus ſtatuitur donationibus, Leges feruntur circa ordinationem teſtamentorum, Leges ſumtuariæ &c. Tributorum indictio ſpectat ad ſecundum caput juris eminentis, quod ſummæ poteſtati competit: Quando enim cives intendunt ſocietatis incolumitatem, conveniens eſt, ut etiam pro defenſione ſalutis & bonorum ſinguli de ſuo quid ſolvant eo caſu, ubi bona Principi alias reſervata Imperanti non ſufficere videntur. *Munoz. de Eſcob. de Ratioc. adminiſtr. cap. 25. n. 23.* Eodem quoque modo jus vectigalia exigendi aliaque onera imponendi ad Regalia ſpectant.

2. Feud.

2. Feud. 56. Schvveder. Part. Spec. Sect. 1. cap. 20. §. 3. Denique etiam caſu neceſsitatis non impeditur is, qui ſumma in Republica poteſtate gaudet, tollere vulgare ſubditorum Dominium & liberum ei eſt ejusmodi rebus publicæ neceſſitati ſuccurrere. Uti enim neceſſitas non habet Legem, ita quoque, ſi rei alicujus uſum ad conſervationem ſalutis, communis neceſſitas urgeat, non peccabit Princeps contra officia humanitatis, ſi hoc caſu ea re utatur. Quoniam tamen nemo civium immunis eſt ab iis oneribus, quæ ad conſervandum Reipublicæ ſtatum ex neceſſitate impenduntur, hinc æquum erit, ut id, quod Domini ratam excedit, a cœteris reſtituatur, & ita fiat commune detrimentum eorum, qui per amiſſionem rei alterius id conſecuti ſunt, ut res ſuas ſalvas habeant. *Grot. L. 2. c. 14. §. 7.*

§. IX.

Vulgare dominium, quod in Republica competit Civibus, duplici reſpectu in Civili Societate conſiderari poteſt, quia in civitate reperiuntur Imperantes & parentes, quorum hi ad obſequium Imperantibus præſtantum, illi vero ad curam communis ſecuritatis & ſalutis ſeſe adſtringunt. Cives ergo dum eum in finem civitates inierunt, ut non tantum ſibi bene ſit, ſed etiam ab aliorum injuria ſibi cavere poſſint, ſi forte turbentur in poſſeſſione, & actu turbari, eo commodius alterum ad reddendum adſtringere queant. Hinc neceſſario ſequitur, obligatos eſſe concives, adeo ut neceſſe habeant intermittere omne illud, quod alterius jus quovis modo violare aut in poſſeſſione quenquam turbare poſſit. Quia enim communis tranquillitas aliter obtineri nequit, quam ſi quisque ſecure vivere, & bonis ad vitam ſuſtentandam neceſſariis frui poſſit, ideo ſubjiciendo ſeſe unius voluntati, ſinguli ſe obligarunt, quod communi utilitati reluctari nolint, & ſi contra facerint, pœnis ſe ſubmittere non detrectent. Reſpectu Principis quoque jus quoddam ſubditis denegari nequit; Etiamſi enim pœnis civilibus coërceri nequeant Principes, hos tamen metus divini Numinis & conſcientiæ morſus continere queunt, ne ſubditos in poſſeſſione turbent; Alias enim injuriam inferendo violarent pactum cum civibus initum, quo ſe ad curam ſecuritatis publicæ adſtrinxerunt.

§. X.

Sane inter concives ſaluberrimæ extant Leges, quæ alteri per alterum iniquam conditionem inferri non patiuntur, ſed factum cuique ſuum nocere debere ſtatuunt. *l. 155. ff. de Reg. Jur.* Quemadmodum igitur quivis Dominus de rebus ſuis liberam diſponendi facultatem habet, quatenus uſus per pacta aut Leges publicas præcipue propter intereſſe Reipublicæ, non eſt reſtrictus, cum quivis rerum ſuarum ſit moderator & arbiter; Ita quoque ſequitur, uſum rerum ſuarum liberum eſſe non poſſe, niſi illi, qui ſine facto Domini res alienas detinent, quocunque etiam modo earum rerum poſſeſſionem nacti fuerint, ad reſtitutionem earundem teneantur. Adeoque a furtis, rapinis, aliisque damnis concives abſtineant neceſſe eſt, non tantum enim ad reſtitutionem rerum tenentur, ſed inſuper etiam pœnis a ſummo LLatore in civitate determinatis, modo in bonis, modo in corpore afficiuntur.

§. XI.

Hunc in finem civiles Leges Dominis proſpexerunt ejusmodi remediis, quorum ope ſuum quisque conſequi poteſt. Aſt longi hic non erimus in enumeratione ſingularum actionum, quæ toties competere ſolent, quoties alicui jus ſuum deminuitur; Tantummodo ſufficiat exempli loco quædam de Rei vindicatione & Hæreditatis petitione monuiſſe. Nimirum aſſeritur per Rei vindicationem dominium rerum ſingularium. *Gothof. ad Rubr. tit. ff. de Rei Vindic. Hahn. eod. tit. num. 1.* Propter res univerſales vero competit hæreditatis petitio, per quam quivis contra eum, qui pro hærede aut poſſeſſore poſſidet, hæreditatem ſuam eſſe intendit. *l. 9. ff. de Hæredit. petit.* Sed non tantummodo hæ actiones ad reſtitutionem rerum tendunt, verum omnium inſuper lucrorum & fructuum fieri debet reſtitutio, prout hoc Leges civiles, quæ amant, ut eo facilius lites componantur, ſecundum differentias tum poſſeſſorum, tum fructuum, determinarunt.

§. XII.

De dominio eminente, quod ſummo Imperanti competit, ſupra jamjam actum fuit. Sicuti vero ibidem monitum,

Prin-

Digitized by Google

Principem ſubditis ſuis inferre injuriam, quando bonis & fortunis civium utitur citra caſum, quo communi conſulitur ſaluti; Ita quoque jus quoddam ratione bonorum relictum eſt ſubditis reſpectu Principis, quod ad vulgare dominium eſt referendum. Nam cum ſalus publica ſuprema Lex eſſe debeat Imperanti, & quivis Imperans pacto quoque ſe adſtringat, quod ſervare velit omne illud, quod communem tranquillitatem promovere poſſet; evidens eſt, tantum ei poteſtatis competere, quantum ex natura ſummi imperii fluit. Quivis ergo Princeps hoc perpetuo intendat, ut civitatem beatam reddat, beata vero eſſe non poterit, niſi cives ad proprium uſum deſtinatas res quiete poſſideant: Alias enim, ſi pro lubitu poteſtas diſponendi circa Subditorum bona Imperanti conceſſa eſſet, & cujusque juri quæſito derogare licitum, nunquam non metuendum foret, ne communis turbetur tranquillitas, atque civitas propter civesPrincipi ſuo reluctantes & immorigeros plane evertatur. Quapropter boni Principes non ſolum Leges ſuis ſubditis præſcribunt, ut ipſi ſuis rebus bene utantur, ſed inſuper etiam quantum poſſibile eſt, cavent, ne Reſpublica detrudatur in eum ſtatum, per quem neceſſe eſt ſubditis moleſtiam inferre.

§. XIII.

Quin imo licet ſoluti ſint Legibus civilibus, attamen Legibus vivunt: Scilicet Principibus Deus ſubjecit Leges, ut ita ipſis a nemine Lex imponi queat, nec ipſi ſe ligare, vel ſibi ipſis imperare valeant. Quia tamen digna vox eſt Imperantis, Legibus potius alligatum, quam ſolutum eſſe, hinc ex ſingulari gratia erga eos, quorum curam magna cum ſolertia gerunt, ſubditos puta, obſervant ea, quæ Legibus ab ipſis promulgatis continentur. Sic enim Lex Falcidia in Legatis Principi datis locum habet *l. 4. C. ad Leg. Falcid.* Querela inofficioſi teſtamenti, quæ filiis non jure exheredatis tribuitur, obtinet quoque in teſtamento, ubi Princeps inſtitutus, filius autem exheres ſcriptus. *l. 8. §. 2. ff. de Inoffic. teſtam.* Huc quoque ſpectat *l. 20. C. de Pœn.* qua Imperator adeo reſtringit ſuam voluntatem, ut excutioni mandari nolit, ſi quid ſeverius contra aliquem ſtatuerit, quam deli-

delicti natura alias requirit, ſed conſtituit per XXX. dies executionem differendam eſſe & aliud Reſcriptum expectandum. Certe luculenter ex his Legibus patet, regulariter hanc eſſe Principis voluntatem: Quodſi tamen circumſtantiæ oſtendant, placuiſſe ſuperiori, ut proprie actiones ab illis Legibus eſſent immunes, ſine dubio non erit judicandum ſecundum illas Leges: Et hinc in actionibus Principum vel Imperatorum, ubi ſub lege annullationis vel punitionis aliquid eſt prohibitum, diſpoſitio Legum non habet locum: Etenim diverſos requirit volentes punitio & coactio nec cogens cum coacta in una perſona ſimul ſubſiſtere poteſt. *Grot. Lib. 2. cap. 14. §. 2. num. 2.*

§. XIV.

An vero in actionibus Principum locum habeat diſtinctio, qua actus diſtinguuntur, quod vel ſint tales, qui a Rege quidem fiunt, ſed ut a quovis privato vel ſint actus Regis, qua Regis, ita nimirum ut ad hos non pertineant Leges civiles, illi vero iisdem ſint ſubjecti, quæri hoc loco poteſt? Sane quocunque modo hanc diſtinctionem conſideres, ſemper privati cum Principe celebrantes actum ſubditi permanent, cogere ergo nequeunt Principem, ut leges ſervet, cum ipſi ejus ſint ſubditi. *Grot. Lib. 2. cap. 14. §. 6. num. 2. in fin.* Quodſi etiam diſtinctio accuratius perpendatur, patebit, quamvis jure naturæ omnes homines ſint æquales, & quivis naturalibus Legibus ſit ſubjectus, non tamen actus poſſe celebrari cum Principe ut ſubdito illius civitatis, ſed cum tali, qui a Deo tanquam ſummo LLatore obligatur ad ſocialitatem inter homines ſervandam. Quando autem negotia obveniunt, ubi leges civiles ſolum locum habent & bonitas ac malitia actuum ex mero LLatoris civilis dependet arbitrio, nunquam reſultabit, Principem in actu quodam haberi poſſe ut privatum. Si enim Leges civiles obtinere debent, neceſſe eſt, ut perſona ejusque Patrimonium imperio & dominio ejus, qui civitati præeſt, ſubſit. Nemini autem competit Imperium in ipſius Principis Perſonam, cum omnes in civitate ipſius Imperio ſubjecti ſint: Nec patrimonium ejus cuiquam ſuperiori ratione juris eminentis obligatum eſt, quippe cum ipſo ſuperior nemo in Republica reperiatur. Tacebo jam diſtin-

diſtinctionem illam actuum Regis in actus Regios & privatos, pertinere magis ad relationem Regis defuncti cum ſucceſſore quam relationem Regis & ſubditorum.

§. XV.

Quam ob rem evidenter patet, civilibus legibus nulli ſubditorum jus quoddam acquiri contra Principem, niſi quod ipſi Principes quandoque Leges, quas ipſi tulerunt, patiantur ideo, ut iis majorem concilient autoritatem. Principis enim exemplum, ſancte Leges a ſe promulgatas obſervantis tantum operari poterit in ſubditis, ut & ipſi eo magis ad earum obſervationem teneantur. Multo minus Principis poteſtas civilibus ſubjicitur Legibus inde, quod hæ Leges divinitus per ora Principum promulgatæ, ſint pars divini juris, quemadmodum *ex l. fin. §. Quid enim. ibi: divino quodam motu. C. de Præſcript. Long. temp.* argumentatur *Pruckm. tr. de Regalibus Part. 1. cap. 3. n. 67.* Nam licet præceptum, de parendo ſuperiori, ſit præceptum divinum, cordibus hominum inſcriptum, & hinc quivis ſuperiorem in civitate habens, parendo Legibus civilibus, præcepto quoque divini ſatisfaciat, Princeps tamen in civitate neminem recognoſcit ſuperiorem, quomodo ergo contra Legem divinam peccare poterit, quem præceptum de parendo ſuperiori in civitate non ſtringit. Sicuti autem Princeps non eſt ſubjectus civilibus legibus, ut iisdem obligetur, ita quoque nemo ſubditorum jure exinde quæſito gaudere poterit ad quod ſervandum ſuperior teneatur, niſi pactis aut promiſſionibus ita convenerit; Hic enim ſi plenitudine poteſtatis uti vellet ſuperior, eadem non uteretur, ſed abuteretur. *Liber Baro Erid. Schenck. Virid. Concluſ. Tom. 1. concl. 30. Sande. Lib. 3. tit. 4. def. 1.*

CAPUT III.

De Regalium præſcriptione ad Subditos infeliciter extenſa.

S U M M A R I A.

1. *Variæ de Regalium præſcriptione opiniones.*
2. *Quæ ſit verior ſententia.*
3. *Qui veriorem ſententiam ſecuti ſint.*
4. *Ne*

4. *Neque per præſcriptionem juris Gentium neque juris civilis ſubditis contra Principem jus acquiritur.*
5. *Regalia nullius dominio eminenti ſunt ſubjecta.*
6. *Tacite ſubditis jura Principis acquiruntur.*
7. *Quæ ſit vis præſcriptionis immemorialis?*
8. *An præſcriptio immemorialis per gener. Statut. excludi queat.*
9. *Explicatur cap. 26. §. præterea X. de Verb. Sign.*
10. *Status Imperii non tantum jure Gentium, ſed etiam vi pactorum præſcribunt.*
11. *Conſuetudo non ligat Principem.*
12. *Nihil ſuperior poſſidet vi Privilegii.*
13. *Pacta inter Imperantes & parentes iniri ſolent.*
14. *Qua ratione alterius Imperio quis exſolvatur.*
15. *Regalia acquiruntur ſubditis ſpontanea conceſſione.*
16. *Lites de Regalibus inter Principem & ſubditos proprie non ſunt.*
17. *Superior nulla indiget reſtitutione in integrum.*
18. *Temporis lapſus a delictis non excuſat.*

§. I.

TRanſimus jam ad ipſam Regalium præſcriptionem, de qua ſufficienter conſtabit, quid circa illam ſit ſentiendum, poſtquam de jure Principi circa Regalia competente pluribus actum fuit, ſimulque demonſtratum, nihil juris contra Principem ex civilibus legibus acquirere poſſe Subditos. Mirandum tamen, quod tam pauci obſervaverint, quanto jure Princeps gaudeat in relatione ad ſubditos, præprimis quoad præſcriptionem, quam jus civile determinavit, quousque ſc. hæc ſeſe extendat. Certe ſi autoritatibus pugnare prolubium eſſet, eorum Sententiæ, qui præſcriptionem ſubditorum contra Principem admittunt, magnam conciliare poſſemus fidem, niſi perſvaſi eſſemus, tantam autoritati fidem non eſſe habendam, quanta jure merito ſolidis rationibus eſt tribuenda. Non tamen inter ipſos diſſentientes diſſenſiones deficiunt. Omnes quidem præſcriptionem contra Principis Regalia admittunt, non tamen omnes eodem modo præſcribi eadem poſſe fatentur. Communiter præſcriptioni Regalium immemoriale tem-

pus

pus præſcriptum eſſe dicunt, non tamen in quorumvis Regalium præſcriptione hoc concedunt. Sunt nimirum, qui facultatem ſubditis tribuunt præſcribendi omnia Regalia, ſive illa ſint majora, ſive minora, modo per tale tempus fuerint poſſeſſa, cujus initii memoria non extet. Huic ſententiæ favent. *Frid. Schenck. ad cap. 1. §. Quid ergo 2. Feud. 8. Hartm. Piſtor. Lib. 2. q. 46. num. 22. Pruckman. de Regal. Part. 1. cap. 4. Memb. 2. Effect. 7. num. 11. Schneidevv. ad J. tit. de. J. N. G. & C. §. 9. num. 5. Zang. tr. de Except. Part. 3 cap. 10. n. 183. Berlich. 2. Concl. 8. num. 14. Mev. 7. Deciſ. 158. num. 13. Carpz. Part. 2. Conſt. 3. def. 24. & 25. Struv. Exerc. 43. th. 24.* aliique, quos longo ordine enumerare ſuperſedeo. Alii admittunt, per immemorialem demum præſcriptionem acquiri Regalia & quidem, quæ ita competunt, ut præter Principem alius ea expedire queat, ſeu quæ non debentur Principi in ſignum ſupremæ poteſtatis & ſubjectionis recognitionem. *Finckelth. Controv. Feud. Diſp. 4. th. 21. Ziegler. de Jurib. Majeſt. Lib. 2. cap. 6. §. 4.* Alii diſtinguunt inter Majora & Minora Regalia, ratione illorum non currere præſcriptionem inter Principes & ſubditos aſſerunt, horum vero præſcriptionem intercedente tempore, cujus non extat memoria in contrarium, concedunt. *Joh. Volk. Bechmann. ad Aur. Bull. Diſp. 4. Memb. 3.* Admittunt tamen nonnulli etiam præſcriptionem majorum Regalium, non quoad ipſum jus, ſed exercitium, ſeu quoad reditus & emolumenta.

§. II.

Quamvis autem variæ & diverſæ ſint de Præſcriptione Regalium ex parte ſubditorum contra Principem allatæ opiniones, nulla tamen eſt, quæ omni ex parte regulis juris publici ſatisfacere poſſit, & ſuum Majeſtati undique tribuat. Magis ergo placet ab allatis opinionibus longe diverſa iisque contraria ſententia, qua Majeſtati ſervator ſplendor & præeminentia, ſubditis vero nihil adimitur, niſi quod ipſi ſponte ſe ſuaque ſubjiciendo Principi conceſſerunt. Nimirum nulla ſatis eſt ne quidem centenaria temporis determinatio, aut probatio ejus temporis, quod memoriam hominum excedit, quale tamen diſſentientes, ad præſcriptionem rerum ſua natura inpræſcriptibilium, (quo pertinent Regalia,) ſufficere putant. Nulli hic actus poſ-

Google

ſeſſorii patrocinium adferunt, nec bona fides unquam adjumento eſſe poterit. Subditos legum civilium participes eſſe ſtatuimus, nec excludimus a jure, quod propter negligentiam ſuis juribus Dominos privat, poſſeſſoresque rerum alienarum poſt determinatam tempus veros efficit dominos: Non tamen ſtatuimus ad jura ſubditis conceſſa pertinere Regalia, quocunque etiam temporis ſpatio a ſubditis detenta fuerint, ſed permanere ſummæ Majeſtati annexa & pro lubitu revocabilia.

§. III.

Dum vero hic ſententiam communi contrariam defendere aggredimur, & aberrantes a veritatis ſemita opiniones, quas communiter ſequi ſolent, propter rationes haud contemnendas, rejicimus, ſimul proteſtamur, factum hoc non eſſe ex quadam jactantia, quaſi hic novum in lucem prodeat inventum. Magnæ enim autoritatis viros habuimus præeuntes, qui hujus noſtræ opinionis aſſeclæ fuerunt. Ita enim *Paurm. tr. de Juriſd. Lib. 1. cap. 23. num. 28.* negat, Juriſdictionem præſcribi poſſe contra Imperatorem, cum ſit res publici juris in patrimonio Reipublicæ, non privatorum. Et quamvis hic tantam communi Dd. opinioni tribuat autoritatem, ut receptam eſſe affirmantium ſententiam aſſerat, tamen addit, Juriſdictionem, quando per præſcriptionem eſt acquiſita, revocari poſſe non aliter, ac Juriſdictio ex liberalitate Principis conceſſa pro lubitu eſt revocabilis, cum publica utilitas ſemper poſſit tollere & infirmare præſcriptionem. *l. 6. C. de Operib. Publ.* Ex iisdem principiis Dd. communiter errore in contrarium abiiſſe ſtatuit *Suthol. Diſp. 6. th. 13.* Ipſe aſſentitur, Regalia habile præſcriptionis objectum non eſſe: Et ſecundam hanc ſententiam Facultas Juridica Halenſis in cauſa concernente jus venandi Senatus H. Anno 1693. Menſe Martio pronunciavit: Daß Beklagte dasjenige, ſo ihnen zu erweiſen aufferleget, und ſie ſich angemaſſet, wie recht nicht erwieſen, derowegen ſie ſich alles jagens, ſchieſſens und Weide-Werck treibens in und auſſer denen zur Stadt gehörigen Höltzern gäntzlich zu enthalten ſchuldig. Addita ratione decidendi inter alia: Und nach den Regeln geſunder Vernunfft, ſowohl auch nach denen gemeinen Rechten, die Unterthanen wider

ihre

ihre hohe Landes-Obrigkeit ſich mit keiner præſcription, am wenigſten aber, wenn es Regalien angehet, wohin das jus venandi auch gehöret, ſchützen können.

§. IV.

Ex principiis vero illius præſcriptionis, quæ inter gentes invicem locum habet, hæc materia de præſcriptione Regalium deduci non poteſt, quippe cum hic negotium non ſit inter diverſas gentes, ſed inter Principem & ſubditos in una civitate degentes. Nec eſt, quod dicas, Principem tamen cum ſubditis litigantem ſaltem pati debere, ut ſubditi adverſus ipſum juris Gentium rationes allegent, quod hic item eſt, ac jus naturale, ſub quo certe Princeps tenetur. Nam nec hoc tibi quicquam proderit: Diximus enim ſupra, præſcriptionem juris Gentium niti præſumta ſeu tacita derelictione, hæc vero derelictio tacita adverſus Principem, expreſſe contrariam voluntatem declarantem, allegari non poſſet, cum fruſtra quæramus de voluntate tacita, quoties de expreſſa contraria conſtat. Imo eſto, ſubditum ante Principis contradictionem ex ejus præcedente tacita voluntate rem acquiſiviſſe, non aliter tamen eandem haberet, quam jure Privilegii gratioſi taciti. Sed Princeps privilegia gratioſa ſemper quacunque ex cauſa tollere poteſt. Ergo fruſtraneum eſſet hoc jus ſubditi & inane, nec ultra naturam precarii extendendum. Aſt præſcriptio in civitatibus adhiberi ſolita & a ſummis Imperantibus determinata, ſive illa ſit longi, ſive longiſſimi, ſive immemorialis temporis, plane inepta eſt, ut per illam ſubditis jus quoddam acquiri poſſit. Etenim introducta eſt ad coërcendam civium negligentiam, ne multitudo litium creſceret & ſolertia ac vigilantia inter cives promoveatur. Qua ratio ſe ergo ſumma cum imis miſcenda eſſent, ſi ſummam in civitate Majeſtatem civibus aſſimulare, iisdemque eam coërcitionibus cum ſubditis ſubjicere vellemus. Nihil aliud profecto eſſet, quam ſummam poteſtatem alterius ſubjicere Imperio, dominumque ei adimere, cujus dominio omnia quæ reſpublica continet, ſubſunt. Quapropter etiam Jure Romano nulla cujuscunque etiam temporis ſit præſcriptio a tributis, aliisque collationibus publicis

blicis immunitatem præbere valet. *l. 6. C. de Præſc. XXX. ann.* nec præſcriptio ullius longi temporis res publicas Subditorum efficere poteſt. *l. 2. C. Ne Rei domin. vel templ.*

§. V.

Remota jam utraque præſcriptione tam juris Gentium, quam juris Civilis, ſine dubio ſequitur nullam præſcriptionem hiç admitti poſſe. Quoniam tamen ipſa etiam Regalia nobis argumenta præbent, quibus aſſertio noſtra ſtabiliri poſſit, non abs re erit, ſi etiam de his quædam moneantur. Et quidem ipſum jus circa Regalia, quod Principi competit, tale eſt, ut præſcriptionem reſpuat. Iis enim in rebus, ubi in civitate Leges feruntur, quæ propter domini negligentiam alteri, qui per certum tempus eas poſſidet, adjudicant dominium aliquod eminens, conſpicuum eſt, cujus vi poteſtas circa bona ſubditorum aliquid ſtatuendi competit, cum alias juri ſuo ſemel quæſito nemo privari poſſit. E contrario Regalia ſunt ipſius Principis, huic enim vi ſummæ poteſtatis in ipſum collatæ, ſunt conceſſa, ut nemini ſubditorum ullo modo præter Principis voluntatem acquiri poſſint. Quomodo igitur negligentiæ coërcitio locum habebit, ubi nullum jus coërcendi. Subditi, quibus parendi gloria relicta eſt Imperio Principis ſeſe ſubjectos profitentur, ideoque legibus circa bona ipſorum promulgatis obedientiam præſtare tenentur, & legitimis ad hoc mediis a ſummo Principe vel Magiſtratibus, quibus hoc commiſſum eſt, adigi queunt. Nullius vero ipſe Princeps imperium agnoſcit, ſive ille ſit in civitate, ſive extra eam: Extra civitatem enim præterquam ad præcepta divina, quæ omnes homines tenent, nulla adeſt obligatio. In civitate qui Majeſtatem lædit, aut quicquam contra eam audet, tenetur ut criminis Majeſtatis Reus.

§. VI.

Cum autem jus Principi per ſubjectionem aliorum acquiſitum tale ſit, ut citra ejus voluntatem adimi nequeat, quia poſt ſubjectionem Principi factam liberum deinceps ſubditis non eſt, Principem ſuum Majeſtate, qua pollet, exuere. *Ziegl. de Ju-*

Digitized by Google

de. Jurib. Maj. Lib. 1. Cap. 1. §. 43. Hinc etiam evidens eſt absque Principis conceſſione Regalia in privatorum patrimonio eſſe non poſſe, cum ſolus Princeps iis, quæ in favorem ejus introducta ſunt, renunciare queat. Hæc enim jura, ſive externum ſive internum civitatis regimen reſpiciant, ſive pertineant ad Imperium in ſubditos, ſive ad dominium rerum, per illum actum, quo cives ſeſe alteri ſubjiciunt, ſtatim privatorum dominio eximuntur, ita, ut ſalva Majeſtate iterum avelli nequeant. Unde igitur diſſentientes præſcriptionis ſuæ fundamentum deſumere poterunt, qui contra Principum voluntatem ex ſæpe iteratis actibus, concurrente temporis lapſu jura Majeſtatis ſubditis aſſerere conantur.

§. VII.

Ne tamen omni fundamento deſtitui videantur, ſed autoritatem ſuæ ſententiæ concilient, quibusdam ſibi proſpexerunt legibus, quas proponunt iis, qui nullo judicio pollentes ſolo verborum ſono contenti ſunt. Nimirum talem ſibi fingunt præſcriptionem, chimæræ haud abſimilem, qualem ipſi cum ratione ſatis deſcribere neſciunt, ad ipſam tamen Regalium præſcriptionem vi cujusdam occultæ qualitatis, accommodatam. Præterquam enim quod in legibus dicatur, præſcriptionem immemorialem habere vim legis, *l. 1. §. 23. ff. de aqua & aq. pluv. arc. l. 2. pr. ff. eod.* & conſtituti *l. 3. §. 4. ff. de aqua quotid. & æſtiv. l. 10. pr. ff. ſi ſervit petat.* vel quod æquiparetur rebus judicatis, transactis ac finitis *l. 1. §. 12. ff. ad SCtum Tertull.* inſuper quoque circa legum intentionem tantam ei efficaciam conciliant, ut eam æquali cum Principe loco conſtituant. Hinc vim habet privilegii Imperatorii, idemque operatur, quod expreſſa Principis conceſſio. *Gail. 1. Obſ. 21. num. 15.* Verum talia haud digna cenſentur reſponſione: Quis enim ignorat, hoc vetuſtatis encomium vi legali non gaudere, nec præter verba quicquam continere, ſiquidem non tempori, ſed Principi ſe cives ſubjecerunt, quomodo igitur tempus tam enormiter civitatem immutare poterit, ut ſibi Imperantem, ejusque bona ſubjicere valeat: Sane Romani JCti tam parum tempori tribuunt, ut ne quidem obligationem per illud tolli poſſe ſtatuant,

§. 3.

Digitized by Google

§. 3. J. de Verb. Obl. l. 44. ff. de Oblig. & Act. Legum ergo interpretes citra juris diſpoſitionem illud adeo extollere non poterunt, acſi jus quoddam adverſus Principem ſubditi acquirere poſſint, cum ad hoc per ſe plane ſit ineptum. *Grot. Lib. 2. cap. 4. §. 1.* Quamvis igitur concedam, habere præſcriptionem, cujus non extat memoria in contrarium, vim legis conſtituti *per ll. alleg.* Nihil aliud tamen inde includi poterit, quam quod ſubditi invicem obſtricti ſint, ut poſſeſſori per tempus immemoriale rem tamdiu poſſeſſam relinquere teneantur, hoc tamen non vi temporis, ſed vi legum de poſſeſſione, cujus non extat memoria, latarum, fieri manifeſtum eſt. Cæterum hiſce Legibus ſe ipſum Princeps non obligabit, ut hinc ſubditis jus quoddam naſcatur, cum non ſibi, ſed aliis Princeps legem dicat. *l. 40. §. 1. ff. de Fideic. Libert. Fab. in C. Lib. 1. tit. 2. def. 8. num. 2.*

§. VIII.

At vero, inquiunt diſſentientes, non deſtituimur legibus, quibus jura ſententiæ noſtræ proſpexerunt. Summa enim capita Legibus ſuis ſe ſubmiſerunt & juri alias ſibi competenti renunciarunt, ſi nimirum quis reperiatur, qui in poſſeſſione juris cujusdam, pertinentis ad Principem, per tale tempus fuerit, cujus initii memoria non extat. Audiamus ergo ubinam refugium quærant: Nempe adducunt hunc in finem a ſententia eorum plane abhorrentem *l. 6. C. de Præſcr. XXX. ann. Weſenb. in Parat. ad ff. de Uſuc. n. 7.* Ficto tamen colore quodam hic opus eſt, ne alias allegando hanc legem nihil agant. Tribuunt eam in rem immemoriali præſcriptioni tantam eminentiam, ut nullius Legis vel ſtatuti, quo præſcriptio longi vel longiſſimi temporis prohibetur, verba tam generaliter concipi poſſint, ut ſub iisdem hæc immemorialis cenſeatur comprehenſa, ſed iis in caſibus, ubi præſcriptio longiſſimi temporis locum habet, ſi omnis excluſa ſit præſcriptio, intelligatur, præter eam, cujus initii memoria non extat. *Fab. in C. Lib. 7. tit. 13. def. 5. Schrad. de Feud. Part. 5. Cap. 4. n. 10. Brunnem. de Jur. Eccleſ. Lib. 2. Cap. 11. §. 8.* Attamen cum determinationes temporum Legibus demum fiant, non patet, quomodo hæc ſententia, qua excluſa præſcriptione longiſſimi temporis, excluſam tamen non eſſe præ-

ſcriptio-

Digitized by Google

ſcriptionem, cujus non exſtat memoria in contrarium, dicunt, conveniant cum doctrina de præſumtionibus. Nam ſemper quidem præſumuntur adeſſe ea, quæ naturaliter rei inſunt, verum non eſt de natura rerum, ut per Poſſeſſionem immemorialis temporis, citra legis determinationem acquirantur a vero dominio, ſed de facta a legibus determinatione conſtare debet: Hinc priusquam determinatio hæc probetur, præſumtio præſcriptionis quanticunque etiam illa ſit temporis, locum non habebit, quoniam ea quæ facti ſunt, non præſumuntur, ſed probatione indigent. *l. 10. C. de Non. num. pecun. l. 16. C. de Probat.* Hoc igitur nonnulli animadvertentes, hanc legem *6. C. de Præſcr. XXX. ann.* tantummodo ad caſum de præſcriptione præſtationis tributorum, ibi expreſſum, reſtringunt. *vid. Fachin. 8. Controv. 3. & 23. Bachov. ad Treutl. Vol. 2. Diſp. 23. th. 4.* Sed cum in cæteris Regalibus eadem ſit ratio, ideo potius invertendum, illam legem noſtræ ſententiæ favere, & ex eodem fundamento, quod publicæ res a ſubditis non poſſint præſcribi, eſſe derivatam.

§. IX.

Interim diffiteri nemo poterit, eis, qui verba ſolum in legibus conſiderant, non vero earum vim atque poteſtatem, Jus Pontificium pro defenſione præſcriptionis immemorialis Regalium, magnum adferre ſolatium, utpote quo pedagia guidagia, ſalinaria, quæ longa conſuetudine, cujus initii memoria non extat, fuere poſſeſſa, præſcribuntur. *cap. 26. §. Præterea. X. de Verb. ſign.* Verum quis non videt Innocentium III. Romanorum Papam eo tempore de juribus Principum parum ſollicitum fuiſſe, ſibi potius imperium in eos aſſerens, quia tunc favente ſuperſtitione Imperantium, Papalis poteſtas ingentia acceperat incrementa, adeo, ut facili negotio liberalitatem de alieno exercere, ſubditisque Gallis reditus quosdam concedere potuerit, ſi per immemoriale tempus illos poſſederint. Non enim difficulter expedire hoc poterat ille, cujus pœnis & coërcitionibus Principes ſubjecti erant, & cui omnem poteſtatem in cœlo & in terra æque ac Chriſto, (cujus vicarius Papa Romanus dicitur) communiter adſcribebant. Sed poſtquam per divinam gratiam liberati ſumus a cultu hujus Idoli, & hactenus

Digitized by Google

nus jura Principum tam in Eccleſiaſticis, quam ſecularibus ſtrenus & felici nonnunquam cum ſucceſſu, a pluribus fuerunt defenſa, mirum, quare ex falſo principio provenientes ejusmodi Conſtitutiones Papales, nihilominus adhuc juris nomen mereantur: Atque adeo licebit hic obſervare exemplum Jurisprudentiæ noſtræ etiam apud Evangelicos JCtos ex incuria quandoque Papizantis. Si tamen ſummi Imperantes occaſione *cap. huj. 26. §. Præterea X. de Verb. Sign.* jura ſibi competentia ſub conditione, ſi per tempus immemoriale a ſubditis fuerint poſſeſſa, concedere velint, ſine dubio *dict. cap.* valebit, poteſtas enim renunciandi juri ſuo Principi competit, ita tamen ne in vim legis teneatur, ſed ſubditi ex liberrima ſuperioris conceſſione poſſideant jus ſemper revocabile.

§. X.

UlteriusDiſſentientes ſententiam ſuam publicis Imperii legibus comprobatam eſſe affirmant, eumque in finem allegare ſolent. *Receſſ. Imp. de ann. 1548.* §. **Und ſoll unſer §. Wann auch ein ausgezogener §. Wo aber innerhalb Menſchen Denken.** Quibus textibus ſatis perſpicue ſententiam de præſcriptione immemorialis temporis, quam in Regalibus ſufficere putant, admitti dicunt. Sed ſalva res eſt. Quisquis enim Imperii noſtri Statum conſiderabit, inter Imperatorum & Status Imperii reſpectum Imperantium & parentium proprie dictorum deficere, videbit, ita ut Receſſus comitiali conſenſu confectus non vi legum ab Imperatore latarum, ſed vi pactorum ultro initorum, Status obliget. Quando igitur in Comitiis admittunt univerſi Status, quod eximens ſuperior Status ab immediata jurisdictione Imperii, alium, qui hactenus immediatus Imperii Status fuit, permanere debeat in poſſeſſione juris, ſi eximens probaverit exemptum neque votum, neque ſeſſionem in Comitiis habere, nec feuda, immediate Imperio ſubjecta, poſſidere, nec etiam intra tempus, quod memoriam hominum excedit, collectas Imperii, quas Status Imperii communiter ſolvere tenentur, ei eſſe indictas, vel exactas, tunc non violatur jus Imperatori competens, ſiquidem hoc ultra pacta invicem inita, quæ Legibus Imperii publicis continentur, ſeſe

non

non extendit, ſed præſcriptio, quæ inter gentes locum habet, quandam conſequitur determinationem. Quapropter *Receſſ. de ann. 1548. cit. §§.* non pertinent ad præſcriptionem ſubditorum contra Principes, ſed ad præſcriptionem Summorum Imperantium, inæquali fœdere junctorum.

§. XI.

Sicuti vero jus ſcriptum diſſentientibus patrocinium adferre non valet, ita quoque fruſtraneum eſt, in conſuetudine quadam refugium quærere. Hæc enim intelligitur vel de ipſa præſcriptione & inveterata conſuetudine, qua jus reſervatis Principis utendi dicitur introduci, quemadmodum hoc ſenſu accipitur conſuetudo in *cap. 26. §. præterea X. de Verb. ſign. Schneidew. ad J. tit. de Jur. nat. Gent. & Civ. §. 9. num. 5.* Vel denotat illud jus, per quod dicuntur ſubditi tali facultate præditi, vi cujus Principum Regalia præſcriptione acquirere valent, quemadmodum dici ſolet, uſu introductum eſſe, ea quæ privilegio transferri poſſunt in ſubditos, immemoriali quoque præſcriptione acquiri. Utroque ſenſu tamen nihil reperitur, per quod diſſentientes ſuæ ſententiæ fidem facere poſſint. Nam, quod primum ſenſum attinet, petit ea aſſertio id, quod eſt in principio, & reſpondimus jam *ad cap. alleg. §. 9.* Quoad poſteriorem, licet conſuetudinis, uſusque longævi non vilis ſit autoritas, poſſibile tamen non eſt, conſuetudinem introduci poſſe, quæ obligaret Principem. Diuturni quidem mores, accedente tacito Principis conſenſu, legem imitantur, non tamen plus operari poſſunt, quam leges expreſſa ſuperioris voluntate promulgatæ. Quemadmodum igitur leges ſe non extendunt eo, ut Principis perſonam comprehendant, ita quoque conſuetudini nimiæ tribuerentur vires, ſi facultas Principes ligandi illi adſcriberetur. Quodſi ergo vectigalia exercendi poteſtate per tempus, de cujus memoria amplius non conſtat, quis uſus fuerit, vel moribus ita obſervatum, ut Regalia per tale tempus poſſeſſa hactenus relicta ſint ſuis poſſeſſoribus, liberum nihilominus erit, hoc ipſum pro lubitu iterum mutare.

petens cuidam conſvetudini ſuccumbere non poterit, ut in uſum amplius revocari non poſſit, nec ita morietur, ut ſuſcitari a Principe amplius nequeat: Imo tollit Princeps leges ſcriptas & conſvetudines, quomodo ergo ſub conſuetudine eſſe poſſet.

§. XII.

Deſtructis jam fundamentis illius ſententiæ, per quam quovis in caſu Regalium præſcriptio approbatur, difficile amplius non erit, refellere eorum ſententiam, qui partim præſcriptionem admittunt Regalium minorum, partim nobiſcum Regalium majorum præſcriptionem reprobant. Utuntur ſc. iisdem fundamentis ad probandam Regalium præſcriptionem eo caſu, quo hæc jura Principi non debentur in ſignum ſupremæ poteſtatis & ſubjectionis recognitionem. Sicuti igitur ex antea dictis conſtat, nihil quicquam ſolaminis in allegatis legibus contineri, ita quoque monita ad illas leges ſufficere queunt. Monendum tamen adhuc circa id, quod affert *Finkelth. controv. Feud. Diſp. 4. th. 21. lit. B.* quando a Regalibus, quæ in ſignum ſuperioritatis & ſubjectionis competunt, diſtingvit ea, quæ in ſignum ſingularis Privilegii ad Principem ſpectant; quod ſc. privilegia omnia concedantur ab iis, qui ſummam in Republica habent poteſtatem, *Ziegler. de Jur. Maj. Lib. 1. Cap. 12. §. 1.* & juri ſubjectos ab illo jure eximere, ipſi adeoque Imperanti privilegia talia concedi, non dicendum, quorum vi jura Majeſtatis teneat. Ceteros quod attinet diſſentientes, de iis non erimus ſolliciti, quacunque enim ratione ſuas diſtinctiones proferant, ſemper tamen conveniunt, quoad modum probandi eam diſtinctionis partem, in qua præſcriptionem immemorialem locum habere aſſerunt.

§. XIII.

Inter eos, qui in ſocietate Gentium vivunt, varia iniri poſſe pacta, Regalium præſcriptionem concernentia, *vidimus §. 10. huj. cap.* Cum vero inter Imperantes & parentes pariter pacta ſint ſervanda, utpote, ſine quibus tranquillitas generis humani ſalva eſſe nequit, hinc quandoque invicem, uti de aliis rebus, ita quoque de particulis ſummæ Majeſtati cohæren-

rentibus, pacta ineuntur, quibus ſummi Imperantes profitentur, ſe a ſubditis ea Regalia, quæ tempore vel longo vel longiſſimo, vel quocunque alio, prout hoc inter paciſcentes placuerit, poſſeſſa, nolle repetere, ſed in quieta velle poſſeſſione relinquere, imo etiam contra illegitime turbantes defendere pollicentur. Ita enim communiter comparatum eſſe ſolet in civitatibus, ut licet reſpectu ſubditorum poteſtas Principum ſit plena & abſoluta tamen ſibi ſubditi præter generalia pacta, quibus quisque Imperans ad promovendos civitatis fines tenetur, ſpecialibus pactis, legibus fundamentalibus alias dictis, ſibi proſpiciant, & Principes ad ea ſancte cuſtodienda obligent: Interea quoniam hæc pacta in terminis naturalis obligationis ſubſiſtunt, nec ulterius progrediuntur, ut remedium ſuppeditetur, vi cujus Princeps ad obſervationem ejusmodi pactorum compelli poſſet, ideo nulla quidem ex ejusmodi pactionibus ſubditorum cum Imperante initis, perfecta, ſed imperfecta obligatio, jure naturæ ſaltem firma, naſcitur.

§. XIV.

Quin & præſens potentia ſubditum eximere poteſt a jure ſubjectionis illius Principis, cui hactenus fuit ſubjectus. Pariter enim ac patrisfamilias Imperium tanta aliquando accipere poteſt incrementa, ut ii, qui antea in familia erant, proprias inſtituant familias, tantisque conjunctim præditi ſint viribus, quæ ad finem civitatis conſequendum ſufficiant; Ita quoque poteſtas ſubditi alicujus Principis adeo augeri poteſt, ut in peculiare imperium civile excreſcat, ut poſtea ab omni ſubjectione exemptus, vicinis civitatibus propriis reſiſtere valeat viri-

cunque etiam tempore ſit in illius detentione, legitime ſibi aſſerere poterit, quia ab altera parte tacita juris derelictio deficit. Requiritur ergo, ut absque proteſtatione tales exerceat actus, ex quibus colligi poſſit, ſummam poteſtatem conceſſam eſſe illi, qui alienæ ſubjectionis jus reſpuit, v. g. jus belli, pacis &c. vel etiam is, qui olim erat ſuperior, data occaſione jus ſuum non proſequatur, ſed quietam nihilominus poſſeſſionem relinquat, ſine dubio tacita juris derelictio inde erit colligenda, ſi tanto tempore jus fuerit relictum, quo alias moribus gentium præſcriptio impleta dicitur.

§. XV.

Sponte quoque, nullo intercedere pacto, ſummi ſæpius Imperantes Regalia absque jura in ſubditos ſuos transferunt ex ſingulari clementia, ſi per tempus immemoriale ab iisdem fuerunt poſſeſſa. Æque enim Regalia ſeparatim in ſubditos ſuos conferri poterunt, ac nonnunquam omni ſubjectionis vinculo remiſſo, alicui Princeps concedere poteſt, ut ipſe tanquam ſupremus Princeps præſit, ab omni poſtea ſubjectione exemtus. Quoniam tamen facta ſeparatim Regalium translatione reſpectus imperandi & parendi non deſinit, ſed non obſtante Regalium conceſſione uterque obligatus permanet ad id, quod a promovendam civitatis tranquillitatem requiritur, hinc propter utilitatem Reipublicæ, cui quævis præſcriptio cedit, ſemper revocari poterunt conceſſa Regalia, non aliter, ac precarium omni tempore eſt revocabile. Exempla, quibus ſubditis jura ad Rempublicam ſpectantia propter antecedentem præſcriptionem relinquuntur, paſſim in jure Romano occurrunt. Ita enim Romani Imperatores ex ſingulari erga ſubditos beneficia poſt lapſum certi temporis ſuis renunciarunt juribus, & noluerunt, jus quoddam publicum moveri poſſe, ſed ſopitum illud & extinctum declaraverunt. *l. 4. C. de Præſcript. XXX. ann.* An vero Romani Imperatores voluerint, merum etiam & mixtum Imperium per præſcriptionem XL. annorum præſcribi poſſe, quod putat *Fachin. 8. Controv. 23.* dubium eſt. Cum talis præſcriptio juri publico admodum obſiſtat

ſtat & crimini Majeſtatis annumeretur, juribus Magiſtratus absque conceſſione Principis uti. Placuit tamen Imperatoribus, in fundis patrimonialibus relinquere jura poſſeſſorum in eo ſtatu, in quo per XL. annos fuerunt, *l. ult. C. de fund. Patrim.* & vetuſtatis auxilio proſpexerunt iis, qui ad compatationem rei dominicæ acceſſerunt, demto canone, quod alias licitum non erat, citra jacturam tam ipſius fundi, quam etiam pretii. *l. 7. C. de Fund. rei privat.* Has leges imitantur paſſim ordinationes Provinciales, vi quarum ſubditis interdum venandi poteſtas antiquitus competens a ſupremis interdum venandi poteſtas antiquitus competens a ſupremis territoriorum dominis confirmatur. *vid.* Magdeburg. Policey-Ordn. *cap. 9. Sect. 11. §. 11.*

§. XVI.

Spectant huc lites, quas Principes ſubditis & ſubditi Principibus quandoque movent, ratione certorum jurium, quæ vel Princeps ſibi aſſerit ſuisque annumerat regalibus, vel ſubditi a Principe revocant tanquam jura ſubditis competentia, nec inter Regalia referenda. v. gr. An ſubditis jus venandi competat? An metalli fodinæ, lapidicinæ, aluminis, vitrioli, Regalium jure cenſeri debeant? Hiſce in quæſtionibus ſolliciti admodum eſſe ſolent, ut diſcernant, quænam jura inter regalia ſint computanda, adeo ut limites Regalium reperire neſciant. Diſtinctio inter nobiliora & ignobiliora metalla iis non ſufficit; hinc provocant communiter in his anguſtiis ad conſuetudinem, acſi hæc apta eſſe poſſit, ut in ea ſumma in Republ. capita acquieſcere, illique poteſtatem ſuam alias ſolutam ſubmittere teneantur. Ita enim, an vilioris metalli fodi-

di inſulas in mari, fluminibus, in jure retinendi theſauros inventos, in jure circa metallifodinas aut lapidicinas in agris privatorum; nihilominus tamen abunde conſtat, hoc caſu neutiquam conſuetudinem allegari poſſe, præcipue ſi ſummum Principis jus per illam damnum aliquod ſentire videatur, Interim non diſſimulamus, frequentes admodum extitiſſe caſus, quibus ex hoc ipſo fundamento, nimirum obſervantia loci, deciſæ fuere dubiæ in jure obvenientes quæſtiones. Attamen ut ſummæ potius Principem Clementiæ adſcribendum. Tanta enim ſæpenumero eſt eorum indulgentia, ut jura hactenus poſſeſſa ſubditis relinquant, nec ab illis, etiamſi reſpectu Principis jure quæſito non gaudeant, revocent.

§. XVII.

De Reſtitutione vero in integrum propter Regalium præſcriptionem per tempus immemoriale, ex capite ignorantiæ, quam Principi quoque competere poſſunt, inanis forte jam erit quæſtio, poſtquam conſtat, Principum jus adeo intactum permanere, ut nullum temporis ſpatium tanta gaudere posſit efficacia, qualis requiritur ad ſubjiciendam Principalem poteſtatem coërcitioni negligentiæ. Sane an detur reſtitutio in integrum, per quam cauſæ læſæ vel amiſſæ redintegratio læſis Principibus attribuatur non ignota inter Dd. eſt quæſtio, aliis affirmantibus, aliis negantibus, quos refert *Sfort. Odd. tr. de Reſtit. in integr. Part. 1. q. 4. art. 14.* Ipſe diſtinctione rem expediri poſſe, arbitratur, quod nimirum ex læſione vel reſultet ipſius Reipubl. aut ſtatus læſio, vel talis non reſultet: Hoc caſu reſtitutionem in integrum non habere locum admittit, illo vero eandem concedit. Aſſentiuntur *Caldas ad. l. 3. C. de in integr. reſtit. min. verb. minoribus num. 62. & Schrader. de Feud. Part. 10. ſect. 9. num. 22.* qui tam reſtitutionis, quam aliorum beneficiorum minoribus indultorum participes eſſe volunt Principes, in iis quæ Reipublicæ nomine geruntur: Imo contra præſcriptionem immemorialem locum eſſe remedio reſtitutionis in integrum putat *Sfort. Odd. Part. 2. q. 90. art. 7. n. 32.* Verum poſitis noſtris principiis non difficile erit, definire, quid utilitatis

tis

tis contineant hæ quæſtiones. Non enim affirmantibus adſtipulamur, quippe cum tale jus ſubditis non adſcribamus, quod producere poſſit actionem, qua ſubditi adverſus Principem efficaciter uti poſſent, ubi ergo nulla actio, ibi nec reſtitutio in integrum locum habet. *l. 16. pr. ff. de Min. Sfort. Odd. Part. 1. quæſt. 17. art. 7.* Nec negantibus fidem habemus, cum hi Principes ejus beneficii, cujus ipſi autores ſunt, indignos judicent, & ſubditis eos æquales conſtituant, ut cuivis perfecte jus competat remediis coactivis ſuum a Principe conſequendi. Nec etiam diſtinctio quicquam operari poterit, cum absque diſcrimine ſummorum Imperantium actiones nullius hominis Imperio ſint ſubjectæ. Quam ob rem, cum nulla læſio inferri poſſit Principi a ſubditis, hinc nec quicquam locum habere poterit de reſtitutione in integrum contra jus per præſcriptionem regalium, tanto tempore, cujus in contrarium memoria non extat, acquiſitum.

§. XVIII.

Cum non minus jus determinandi pœnas circa ſubditorum delicta, quam aggratiandi tributum fuerit Principi ſupra, conveniens erit hic de præſcriptione delictorum, quid ſentiendum ſit, paucis admonere. Legibus civilibus cautum eſt, ut omnia fere crimina præſcribantur ſpatio XX. annorum *l. 12. C. ad L. Corn. de falſ.* niſi minora temporum in ſpecie fuerint conſtituta. Sic enim ſtuprum, adulterium aliaque crimina, quæ lege Julia coërcentur, quinquennali tempore præſcribuntur. *l. 29. §. 6. ad L. Jul. de adult.* Verum hæ leges ſaltem indigitant, Principem ſummis ſuis juribus uti voluiſſe ratione poteſtatis aggratiandi, & legibus civilibus determina-

Digitized by Google

leges conſequuntur, unice adſcribendum erit ſummorum Imperantium clementiæ, cum per ſe diuturnitas temporis etiam millenaria excuſare nequeat. Imo jure canonico tanto graviora judicentur delicta, quæ diutius infelicem animam detinent alligatam. *cap. fin. x. de Conſuetud. cap. 8. x. de Conſangv. & affin.* Quam ob rem per denegationem hujus beneficii poſt temporis lapſum, delinquenti neutiquam injuria infertur, quin potius dicendum, eum merita ob delictum pœna affici.

COROLLARIA.

1. Eſt non ſolum civilis, ſed & naturalis regula, in cauſa potiorem eſſe conditionem poſſidentis. Quæ uti in multis negotiis uſum præbet, ita etiam in actionibus realibus & præprimis Rei Vindicatione liberat ab onere probandi, ita, ut Poſſeſſor non teneatur titulum poſſeſſionis ſuæ edere, ſed actore non probante, abſolvatur. Itaque non mirum, quod in illa actione ante omnia de poſſeſſione ſummarie judicandum, ut appareat, quis Reus eſſe debeat, quis actor. Hinc originem ducit differentia inter judicia poſſeſſoria, & petitoria, poſſeſſorium itidem ordinarium & ſummarium.

2. Sed quid ſi Princeps cum ſubdito litiget de Regalibus aut Bonis Domanialibus, utrum & hic ſubditus contra Principem in poſſeſſione momentanea tuendus, an vero manu Regia a Principe adigi poterit, ut poſſesſione ſua cedat, & jus ſuum, actoris partes ſuſcipiendo, & titulum acquiſitæ poſſeſſionis probet? Tractarunt hanc quæſtionem præter alios *Chopinus de Domanio*

Fran-

Franciæ Lib. 3. tit. 10. Papon. de Arreſtis L. 5. tit. 1. arreſt. 9. Beſolt. Conſult. 180. Frid. a Sande in Conſued. Geldr. Feudal. tract. 2. cap. 4.

3. Nos ex Principiis Diſſertationis noſtræ breviter aſſerimus, ſubditum cum Principe ſuper Regalibus aut bonis Domanialibus litigantem regulariter, id eſt, niſi alia quædam circumſtantia exceptionem ex æquitate ſuggerens adſit, in poſſeſſione ſummaria tuendum non eſſe, ſed teneri cedere poſſeſſione & actoris partes ſuſtinere.

4. Hic vero non opus eſt diſpicere de Legibus ſive juris Juſtinianei, ſive Pontificii, ſive ſtatutarii, aut ad eas, ſi forte ſubdito favere videantur, reſpondere. Cum diſſertatio oſtenderit, eas parum pertinenter Principi opponi, res potius ex jure naturali dirimenda.

5. At cum oſtenderimus contra communem ſententiam, ſubdito adverſus Principem ne quidem poſſeſſionem immemorialem in hoc negotio prodeſſe, ſua ſponte fluit, quod multo minus & prodeſſe queat poſſeſſio momentanea. Abſurdum enim eſſet, ei adjudicare poſſeſſionem momentaneam, de quo certum ſit, quod non poſſit obtinere in poſſeſſorio ordinario.

6. Hic igitur non eſt par cauſa Regis & ſubditi,

7. Atque hæc ita evidentia ſunt, & ita juris Gentium ut apud multas gentes res in proverbium, vel ſi mavis brocardicum juris abierit: Ita ut Gallis dicatur: Le Roi ne plaide pas faiſi. Ita in Cancellaria Clivenſi regulam eſſe accepimus: De Heer kommt niet gepeindet te Hove.

8. Unde fruſtra foret quærere: Utrum Galli a Clivenſibus, utrum hi ab illis regulam in ſuum forum traduxerint? Præprimis, cum, ut alia inconvenientia taceam, ſic ante omnia diſcutienda foret quæſtio præjudicialis, ſed valde intricata: Utrum veteres Franci quoad originem Galli, an Germani fuerint? De exceptionibus Regulæ alias.

TANTUM.

VAI 1522675